

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

підготовки БАКАЛАВРА
спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ
освітньо-професійної програми
МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА). ПЕРЕКЛАД

Луцьк - 2024

Вибірковий освітній компонент «ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В ПОЛЬСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ» підготовки **БАКАЛАВРА**, галузі знань **03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**, спеціальності **035 ФІЛОЛОГІЯ**, освітньо-професійної програми **МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА(ПОЛЬСЬКА)Ю ПЕРЕКЛАД**.

Розробник: Оксана Вишневська, кандидат філологічних наук, доцент кафедри полоністики і перекладу.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

*Мова та література (польська).
Переклад*

доц. Н.М. Цьолик

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу протокол № 2 від 5 вересня 2024 року

Завідувач кафедри:

проф. Сухарєва С. В.

© Вишневська О.А. 2024 р.

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1.

Найменування показників	Освітній ступінь, ОПП, спеціальність	Характеристика освітнього компонента
<i>Денна форма здобування освіти</i>	<i>03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ</i> <i>035 Філологія</i> <i>Мова та література (польська). Переклад.</i> <i>Бакалавр</i>	Вибірковий освітній компонент
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік підготовки <i>4</i>
		Семестр <i>7</i>
		Лекції <i>10</i> год.
		Практичні <i>20</i> год.
		Лабораторні
		Самостійна робота <i>110</i> год.
		Консультації <i>10</i> год.
Польська та українська мови викладання		Форма контролю: <i>залік</i>

2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Оксана Антонівна Вишнеvsька

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри полоністики і перекладу

+380965750799, Vyshnevska.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять <http://>

Дистанційний курс на платформі Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2840>

3. ОПИС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Предметом вибіркового освітнього компонента є вивчення загальних відомостей про поняття гендер, фемінізм, окремі аспекти гендерної проблематики в польській літературі Х- початку ХХІ століття, визначення впливу гендерних стереотипів на практичну реалізацію прав чоловіків і жінок.

2. Мета і завдання вибіркового освітнього компонента

Мета вибіркового освітнього компонента – допомогти здобувачам освіти глибше зрозуміти такі явища, як «гендер», «фемінізм», «війна статей»; ознайомитися з витоками феміністичного руху, розвитком та зміною гендерної проблематики в польській літературі та культурі, починаючи від середньовіччя.

Завдання:

- застосовувати знання з освітнього компонента «Польська література у світовому контексті», «Історія та культура Польщі», «Вступ до літературознавства» під час засвоєння матеріалу з вибіркового компонента «Еволюція гендерної проблематики в польській літературі»;

- застосовувати на практиці знання про еволюцію гендерної проблематики при вивченні освітнього компонента «Польська література у світовому контексті», при проходженні здобувачами освіти педагогічної практики в школі.

Засвоївши теоретичні знання та практичні навички з вибіркового освітнього компонента «Еволюція гендерної проблематики в польській літературі» здобувачі освіти набудуть наступних навичок:

- здатність формувати навички критичного осмислення художньої і наукової літератури, матеріалів мережі Інтернет і газетно-журнальної періодики;
- здатність використовувати отримані знання при проведенні власних наукових досліджень;
- здатність проводити гендерний аналіз мистецьких творів (фільмів, художніх текстів, вистав і ін.), різного виду реклам і ін.;
- здатність виявляти та репродукувати ієрархію стосунків між чоловіком і жінкою;
- здатність розмежовувати культурно обумовлені аспекти нерівності статей з біологічної та соціальної точки зору;
- здатність вільно володіти гендерною термінологією.

3. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

***ІК:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.*

Загальні компетентності:

***ЗК-4:** Здатність бути критичним і самокритичним.*

***ЗК-5:** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.*

***ЗК-6:** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.*

***ЗК-7:** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.*

***ЗК-8:** Здатність працювати в команді та автономно.*

***ЗК-10:** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.*

***ЗК-11:** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.*

***ЗК-13:** Здатність проведення досліджень на належному рівні.*

Фахові компетентності:

***ФК-5:** Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.*

***ФК-7:** Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).*

***ФК-8:** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.*

***ФК-10:** Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.*

ФК-14: Здатність розуміти сутність польської мови як мови нацменшин у багатокультурному регіоні пограниччя.

Програмні навчальні результати:

ПРН-2: Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3: Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-6: Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН-8: Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-13: Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН-15: Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-19: Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

4. СТРУКТУРА ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Усьо го	Лек.				Фор.к. / Бали
			Прак.	Сам.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Гендерна проблематика в старопольській літературі						
Тема 1. Поняття «гендер» та його трактування Історична довідка. Психологічні, соціальні та сексуальні причини появи. Ознаки гендеру та їх характеристика. Гендерна термінологія. Відображення змін патріархальних цінностей і уявлень про місце та роль чоловіка і жінки в соціокультурних процесах.	9	2	2	5		ДС, Т, ЗР, ІРЗ 10
Тема 2. Гендерні аспекти старопольської літератури Специфіка гендерної культури доби середньовіччя. Жінка в літературі польського ренесансу. Гендерні мотиви в творчості письменників ХУІІ-ХУІІІ століття.	7	2		5		
Тема 3. Ренесансний портрет жінки Жінка в живописі ренесану. Ренесансний взірець жіночої вроди. Полярні погляди на жінку у фразках Яна Кохановського. Жінка-муза в поетичному циклі «Pieśń świętojańska o Sobótce» Яна Кохановського.	7		2	5		ДС, ЗР, ТЗ, АТ 10
Тема 4. Жінка в суспільному житті та літературі польського бароко Ідеал жінки в поезії Я.А. Морштина. Сарматський погляд на жінку. Портрет жінки в мемуарах «Żalosne treny» Анни Станіславської.	7		2	5		ДС, ЗР, АТ 10
Тема 5. Погляд на жінку в літературі ХУІІІ століття Жінка-дружина в комедіях просвітництва (Ф.Богомолець,	7		2	5		ДС, ЗР,

Ф.М.Заблоцький). Ідеалізація коханої в поезіях Ф.Карпінського. Епістолярія Адама Казімежа Чарториського в контексті гендерної тематики ХУІІІ століття.						АТ 10
Разом за модулем 1	37	4	8	25	0	40
Змістовий модуль 2. Місце і роль жінки в літературному процесі ХІХ-ХХІ століть						
Тема 5. Емансипаційні тенденції в польській літературі ХІХ ст. Романтизація жінки в літературі першої половини ХІХ ст. Жіночі образи в творах А.Міцкевича та Ю.Словацького. Поширення гендерних тенденцій в польському суспільстві другої половини ХІХ століття. Позитивісти про суспільну роль жінки.	20	2		16	2	
Тема 7. Жіноча проза Елізи Ожешко Роздуми про суспільну роль жінки в публіцистиці та епістолярії Елізи Ожешко. Трагічна доля жінки в повістях «Pan Graba» та «Marta». Автобіографізм творів. Різні портрети жінок в повісті «Nad Niemnem».	21		4	15	2	ДС, ЗР, АТ 10
Тема 8: «Емансупаткі» Болеслава Пруса в контексті гендерної літератури ХІХ ст. Тема емансипації жінок в ХІХ столітті та її відображення у творі. Різноманітність жіночих образів у повісті. Доля Кароліни Ляттер в контексті гендерної проблематики. Емансипатка Магдалена Бжеська та її неоднозначна оцінка.	19		2	15	2	ДС, АТ, ЗР, ТЗ 10
Тема 9. Феміністична проблематика в польській культурі ХХ ст.. Стереотипи жінок в польській літературі ХХ століття. Фатальна жінка в повісті «Pożegnanie jesieni» Станіслава Віткевича. Жінка в літературі міжвоєнного двадцятиліття. Феміністичні виклики в літературі другої половини ХХ століття.	16	2		12	2	
Тема 10. Жіноче питання в творчій рефлексії Габріелі Запольської Габрієля Запольська і польський фемінізм. Жіноча проблематика в епістолярії письменниці. Роздуми про місце жінки в суспільстві, її незалежність в оповіданнях. Тиранки та жертви в драмі «Moralność pani Dulskiej».	17		2	15		ДС, ЗР, АТ 10
Тема 11. Проблематика жіночих стереотипів у сучасній польській літературі Література ХХІ століття і фемінізм. «Війна статей» та її інтерпретація в повістях Мартини Бунди. Жіноча поезія та її мотиви. Віслава Шимборська та феміністичний рух. Феміністичність «Wszystkich lekturach nadobowiązkowych». Аналіз поезій «Portret kobiecy», «Przy winie», «Kobiety Rubensa», «Żona Lota» та інших. «Świat kobiet» в сучасній польській поезії та прозі (О. Токарчук, К. Грохоля та інші).	20	2	4	12	2	ДС, ЗР, АТ, ТЗ 10
<i>Контрольна робота</i>						КР 20
Разом за модулем 2	113	6	12	85	10	60
Всього за семестр годин / балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ЗВ – зв'язна розповідь, АТ – аналіз тексту, ІРЗ – індивідуальна робота здобувача, ТЗ – творче завдання, КР – контрольна робота.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. Укласти словник гендерної термінології.
2. Підготувати презентацію на тему: «Świat kobiet Wisławy Szymborskiej».
3. Підготувати презентацію на тему: «Utwoty Olgy Tokarczuk o kobietach».
4. Підготувати презентацію на тему: «Kobiety-poetki XX wieku».
5. Підготувати літературну вікторину: «Kobieta starożytna» (на матеріалі творів польських письменників Х-ХУІІІ століть).

6. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Увесь освітній процес повинен відбуватися на засадах чесності, справедливості, відповідальності за результати своєї роботи, довіри до усіх учасників дидактичного процесу, об'єктивності оцінювання, толерантності, соціальної та гендерної рівності (деталі за [посиланням](#)).

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, екзамену і под.

Усі усні завдання належить складати у призначений викладачем час. Письмові завдання, творчі проєкти і под. варто подати на перевірку у визначений викладачем час, оформивши відповідно до вимог, що ставляться до такого виду робіт.

Обов'язково потрібно дотримуватися засад академічної доброчесності: під час виконання завдань не можна привласнювати собі результати інтелектуальної діяльності інших осіб, при оформленні результатів своєї праці потрібно подавати покликання на розвідки, котрими послуговувалися у ході підготовки матеріалів, зазначити ресурси, якими користувалися; не можна підтасовувати факти, ілюстративний матеріал, бібліографічні відомості, не допускається користування шпаргалками під час виконання самостійних, модульних робіт, виконання тестів.

Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдоавторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

*Під час вивчення вибіркового освітнього компонента визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають вибіркового курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані [подані за посиланням](#).

7. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю є **залік**. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом вибіркового освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. Достатньою для заліку кількістю набраних за всі види запланованих робіт є 60 балів. Підсумковий контроль здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Підсумковий контроль успішності здобувача освіти (залік) матиме дві частини: 1) тестове опитування знань здобувачів (30 тестів, кожен з яких оцінюється на 1 бал); 2) перевірка знань текстів на гендерну тематику (30 балів).

Питання, які виносяться на залік:

1. Ознаки гендеру та їх характеристика. Гендерна термінологія.
2. Специфіка гендерної культури доби середньовіччя.
3. Жінка в літературі польського ренесансу.
4. Полярні погляди на жінку у фразках Яна Кохановського.
5. Жінка в житті та літературі польського бароко.

6. Гендерна тематика в літературі XVIII століття.
7. Романтизація жінки в літературі першої половини XIX ст.
8. Жіночі образи в творах А.Міцкевича.
9. Поширення гендерних тенденцій в польському суспільстві другої половини XIX століття.
10. Роздуми про суспільну роль жінки в публіцистиці та епістолярії Елізи Ожешко.
11. Трагічна доля жінки в повістях «Pan Graba» та «Marta» Елізи Ожешко.
12. «Емансупаткі» Болеслава Пруса в контексті гендерної літератури XIX ст.
13. Стереотипи жінок в польській літературі XX століття.
14. Фатальна жінка в повісті «Pożegnanie jesieni» Станіслава Віткевича.
15. Феміністичні виклики в літературі другої половини XX століття.
16. Габріеля Запольська і польський фемінізм.
17. Література XXI століття і фемінізм.
18. Віслава Шимборська та феміністичний рух.
19. «Świat kobiet» прози Ольги Токарчук.
20. Феміністичне наповнення оповідань Катажини Грохолі.

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Антологія феміністичної філософії. Київ, 2006.
2. Вишневська О., Сухарева С. Феміністичні аспекти життєпису Елізи Ожешко та Олени Пчілки. Волинська філологічна: текст і контекст: зб. наук. пр. / Т. П. Левчук. Луцьк, 2024. Вип. 37. С. 124–137.
3. Гендер і культура : зб. статей / упоряд. В. Агеева, С. Оксамитна. Київ, 2001.
4. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ, 2017.
5. Павличко С. Фемінізм. Київ, 2002. 322 с.
6. Arcimowicz K. Obraz mężczyzny w polskich mediach. Prawda – Fałsz – Stereotyp. Gdańsk, 2003.
7. Budrowska B. Macierzyństwo jako punkt zwrotny w życiu kobiety. Wrocław, 2000.
8. Ciało, płeć, literatura / pod red. G. Ritz, M. Hornung, M. Jędrzejczak, T. Korsak. Warszawa, 2001.
9. Hołówna T. Nikt nie rodzi się kobietą. Warszawa, 1982.
10. Janion M. Kobiety i duch inności. Warszawa, 1996.
11. Karwatowska M., Szpyra-Kozłowska J. Lingwistyka płci: Ona i on w języku polskim. Lublin, 2005.
12. Kłosińska K. Feministyczna krytyka literacka. Katowice, 2010.
13. Łaziński M. O panach i paniach. Warszawa, 2006.